

NVE

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 16.04.2026

Vår ref.: 202521111-7 Oppgi ved kontakt

Dykkar ref.:

Innkalling til konsesjonsbehandling for Hellandsfossen kraftverk i Modalselva, Modalen kommune. Oversendelse av klage

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt en klage på vedtak om innkalling til konsesjonsbehandling for Hellandsfossen kraftverk etter vannressursloven (vrl.) § 66. NVE kan ikke se at det er kommet frem vesentlige forhold i klagen som gjør at vi vil omgjøre eller oppheve vedtaket. Saken sendes herved til Energidepartementet for endelig behandling, jf. forvaltningsloven § 33.

Bakgrunn

Den 11.11.2025 varslet NVE om mulig vedtak om innkalling av det konsesjonsløse Hellandsfossen kraftverk i Modalselva til konsesjonsbehandling, jf. vrl. § 66, tredje ledd. NVE fikk kommentarene fra konsesjonæren MK Kraft AS den 28.11.2025. De viser blant annet til sine bidrag i revisjonsprosessen, inkludert forskningssamarbeid og midlertidige tiltak, og understreker at hoveddelen av påvirkningen i vassdraget kommer fra Evinys reguleringer. De mener ansvar og krav må stå i forhold til faktisk påvirkning.

NVE henviste i varselet blant annet til den pågående vilkårsrevisjonen for Steinslands-/Modalsvassdraget (NVEs saksnr. 201914739). Med bakgrunn i krav fra de berørte kommunene åpnet NVE den 19.12.2019 vilkårsrevisjon for Steinslands-/Modalsvassdraget. Revisjonen omfatter alle gitte reguleringskonsesjoner i vassdraget, og hovedformålet er å bedre miljø- og naturforholdene ved å redusere ulemper og negative virkninger av utbyggingene. Kraftverkene og reguleringene i Modalselva påvirker miljøforholdene i elva, inkludert livsvilkårene og vandringsmulighetene for laks og sjørørret.

Revisjonsdokumentet ble sendt på høring i juli 2021, og i forbindelse med dette pekte FNF Hordaland (01.02.2022) og Miljødirektoratet (14.02.2022) på den negative virkningen Hellandsfossen kraftverk har for nedvandrende fisk. De viste til manglende sperregitter ved kraftverksinntaket, og at det i perioder er for lite vann i fisketrappen til at denne fungerer i tråd med intensjonen. De mente det er nødvendig å se virkningen fra Hellandsfossen kraftverk på vandrende fisk i sammenheng med vilkårsrevisjonen, og oppfordret til at kraftverket ble kalt inn til konsesjonsbehandling.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Hellandsfossen kraftverk er et konsesjonsfritt anlegg, og det er derfor ikke knyttet konsesjonsvilkår til driften av dette. Dersom det skal kunne settes slike vilkår, må tiltaket konsesjonsbehandles. I særlige tilfeller, og bare der det foreligger sterke miljøhensyn, kan NVE ved enkeltvedtak bestemme at eldre vassdragstiltak må ha konsesjon, jf. vrl. § 66.

Siden 2014 er det lagt ned et betydelig arbeid for å bedre forholdene for laks og sjørret i Modalselva. Målet er å etablere en selvreproduserende laksebestand og å forbedre forholdene for anadrom fisk i vassdraget. Modalselva er ikke klassifisert som et nasjonalt laksevassdrag, men har utløp i Mofjorden, som er en nasjonal laksefjord (del av Fjordane ved Osterøy). [Lakseregisteret](#) oppgir at bestandstilstanden for laks og sjørret er henholdsvis svært dårlig/dårlig og dårlig, og identifiserer blant annet vannkraftregulering som en negativ påvirkningsfaktor.

Trygg opp- og nedvandring for anadrom fisk er derfor en sentral problemstilling i vilkårsrevisjonen, og blant tiltakene som kan bidra til forbedret miljøtilstand i vassdraget. Undersøkelser viser at inntil 60 % av smolten som vandrer over Hellandsfossen dør¹. Det forventes svært høy dødelighet for smolt og større fisk som vandrer inn i kraftverkstunnelen til Hellandsfossen kraftverk. Det er foreslått en rekke ulike grep for å sikre trygg opp- og nedvandring via fisketrappen, løsninger som kan gjøre det nødvendig med tiltak i og ved inntaket og utløpet til Hellandsfossen kraftverk.

[Energidepartementets retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer](#) viser til at innkalling etter vassressursloven (vrl.) § 66 kan være aktuelt for å sikre gode helhetsløsninger der deler av utnyttelsen av vassdraget ikke omfattes av reguleringskonsesjon med tilgang til revisjon (punkt 4.2 og 8.2). En slik samordning gir grunnlag for å vurdere den samlede påvirkningen reguleringene har på vassdraget. Dette forutsetter at også de konsesjonsløse anleggene blir kalt inn til behandling, slik at alle inngrep og reguleringer i vassdraget kan vurderes i sammenheng. Den 05.03.2026 vedtok NVE å kalle inn Hellandsfossen kraftverk til konsesjonsbehandling, jf. vrl. § 66.

I dette brevet har NVE sammenfattet og kommentert klagen som er blitt fremsatt. For øvrig vises det til vedtaket av 05.03.2026, ref. NVE saks- og dokumentnr. 202521111-3 for beskrivelse av saksbehandlingsprosessen, sammenfatning av innkomne merknader og NVEs vurderinger.

Klager

NVE har mottatt klage på vedtaket fra MK Kraft AS. Klagen er sendt innen klagefristen og oppfyller kravene i forvaltningsloven kapittel VI.

Sammenfatning av klager

Klager mener de sentrale problemstillingene NVE viser til i vedtaket allerede er til vurdering i den pågående vilkårsrevisjonen for Steinslands-/Modalsvassdraget, og stiller i forbindelse med dette blant annet spørsmål ved behovet for en separat konsesjonsbehandling. NVEs oppsummering av klagen:

- Klager stiller spørsmål ved om vilkårene for innkalling er til stede, gitt Hellandsfossen kraftverks begrensede påvirkning på miljøforholdene i vassdraget.

¹ 1NORCE LFI rapport nr. 527, Modalselva, Ei kunnskapsoppsummering 2024

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

- Manglende samordning med vilkårsrevisjonen gir risiko for dobbelt utredningsarbeid, fragmenterte tiltak og uklare ansvarsforhold.
- NVE har ikke gjort en selvstendig vurdering av Hellandsfossen kraftverks påvirkning, og saken er dermed ikke tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17.
- Hellandsfossen var tidligere en totalbarriere for fisk.
- Nedvandringssløsning for fisk kan ikke vurderes isolert for kraftverket. Konsesjonsbehandling av Hellandsfossen parallelt med vilkårsrevisjonen kan gjøre det vanskeligere å utvikle helhetlige løsninger. Vurderingene må skje samlet i vilkårsrevisjonen, og tiltak og kostnader må rettes mot den regulanten som styrer de hydrologiske rammene i vassdraget.
- MK Kraft har i flere år bidratt med frivillige miljøtiltak, som sperregitter og lokkestrøm mot fisketrappa.
- Tveitafoss og Trælandsfoss kraftverk, som er trukket frem i høringsuttalelsene i vilkårsrevisjonen, er ikke sammenlignbare med Hellandsfoss kraftverk.
- En omfattende konsesjonsbehandling vil kunne påføre et lite lokalt selskap store kostnader.

Klager ber primært om at vedtaket blir opphevet, og sekundært om at saken blir samordnet med vilkårsrevisjonen og at eventuelle utredningsbehov blir avgrenset til Hellandsfossens kraftverks faktiske påvirkning.

NVEs vurdering av innkomne klager

NVEs myndighet i klagesaken følger av forvaltningslovens § 33. NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagene begrunnet, alternativt oversende klagene til Energidepartementet for endelig avgjørelse. Etter forvaltningsloven § 33 andre ledd skal NVE avvise en klage dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger.

NVE mottok totalt én klage på vedtaket innen klagefristen. Klagen tilfredsstiller vilkårene for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har følgelig forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Klagegrunnene

NVE kommenterer forhold som klagerne anfører, og som ikke tidligere er vurdert, og forhold som vi mener bør utdypes nærmere.

1. Vilårene for innkalling, manglende samordning med vilkårsrevisjonen og manglende selvstendig vurdering fra NVE

Klager mener terskelen for å kalle inn til konsesjonsbehandling, jf. vannressursloven § 66, ikke er tilstrekkelig vurdert. Problemstillingene NVE viser til (fiskevandring, nedvandring av smolt og vannføring i restfeltet), er forhold som allerede er gjenstand for vurdering i vilkårsrevisjonen. Klager mener vurderinger knyttet til Hellandsfossen kraftverk bør skje i sammenheng med vilkårsrevisjonen, der de hydrologiske rammene for vassdraget uansett blir fastlagt, og at en isolert konsesjonsbehandling av Hellandsfossen kraftverk i liten grad vil rette seg mot de faktorene som faktisk påvirker vassdraget. Klager påpeker at fiskens nedvandring vil påvirkes av elvas hydrologi og vannføring, samt driften av kraftverkene, og at nedvandringssløsninger derfor ikke kan vurderes isolert.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

For å sikre helhetlig vassdragsforvaltning og bedre miljøtilstand i regulerte vassdrag er det i revisjonssaker viktig å se hele vassdraget under ett, jf. kapittel 8.2 i departementets retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer. For å oppnå dette kan det være aktuelt å se revisjoner i sammenheng med ev. innkalling av konsesjonsløse kraftverk, jf. vrl. § 66. Bestemmelsen er begrenset til å gjelde i særlige tilfeller og kan kun benyttes når det foreligger sterke miljømessige hensyn. NVE mener dette vilkåret er oppfylt, og at innkalling er nødvendig for å bedre miljøtilstanden i elva. Vi henviser i hovedsak til vurderingene i NVEs vedtak om innkalling, men vil i det påfølgende utdype dette.

Hellandsfossen kraftverk ble etablert som et anleggskraftverk i forbindelse med utbyggingen av Steinsland kraftverk, som fikk konsesjon i 1975 og satt i drift i 1981. Modalen kraftlag (MK Kraft AS) overtok anlegget i 1994. Konsesjonen stiller blant annet krav om bygging av fisketrapp, jf. vilkår nr. 19, for å bedre levevilkårene for anadrom fisk. I 1992 og 2005 ble det bygget ytterligere to fisketrapper i vassdraget, ved gummidammen ved Almelid og ved Rekefossen (nedstrøms gummidammen), hjemlet i konsesjonene for Hellandsfoss og Nygard kraftverk. Med disse fisketrappene ble anadrom fisk gitt tilgang til hele elvestrekningen, inkludert Steinslandsvatnet.

Trappen ved Hellandsfossen stod ferdig i 1983, og det har blitt gjort fiskeregistreringer i denne siden 1993 (informasjon fra s. 46 i [revisjonsdokumentet](#)). Det har blitt gjennomført en rekke undersøkelser av opp- og nedvandringsforholdene i fisketrappen og i Hellandsfossen, som har vist at trappen ikke fungerer tilfredsstillende, verken for opp- eller nedvandring. Det er foreslått tiltak for å bedre trappens funksjonalitet, og enkelte av disse er allerede gjennomført. Undersøkelser viser at fisk kommer seg opp trappene, men at det fremdeles ikke finnes en løsning for trygg nedvandring. Som følge av høy dødelighet ved nedvandring over fossen og gjennom kraftverkstunellene, er det foreslått ulike løsninger for sikker nedvandring². Det forventes at fisketrappen vil fungere som en sikker nedvandringsvei om disse tiltakene etableres. Løsningene forutsetter tiltak også ved inntaket til Hellandsfossen kraftverk, og viser blant annet at inntaksrist, vannstrøm (attraktivitet) og minstevannføring til trappen må sees i sammenheng. Selv om de skisserte forslagene ikke er bindende for endelig løsning, viser den samlede kunnskapen, etter NVEs vurdering, at fisketrappen, og inntaket og utløpet til Hellandsfossen kraftverk, ikke kan sees isolert. Dette er tilfellet selv om Hellandsfossen kraftverk ikke er den viktigste påvirkningsfaktoren for fiskens livsvilkår i vassdraget. NVE er enige med klager i at fiskens nedvandring påvirkes av elvas hydrologi og vannføring, og at andre kraftverk har større betydning for disse forholdene. Hellandsfossen kraftverk er samtidig en del av reguleringene i vassdraget, og må derfor inngå i de samlede vurderingene av hvilke tiltak som kan bidra til å nå vassdragets miljømål.

Modalselva er ikke et nasjonalt laksevassdrag, men har utløp i en nasjonal laksefjord. Regional plan for vassforvaltning for Vestland vassregion (2022–2027), godkjent av Klima- og miljødepartementet 31.10.2022, har vedtatt miljømålet godt økologisk potensial for de berørte vannforekomstene. Bedre livsvilkår for anadrom fisk er blant de viktigste tiltakene for å bedre miljøtilstanden. NVE viser i vedtaket til [Nasjonale føringer for regulerte vassdrag](#) (datert 24.01.2014 og videreført 19.03.2019), der det blir presisert at miljømål etter vannforskriften kan kvalifisere som «særlig tilfelle» etter vrl. § 66. NVE mener terskelen for å kalle inn til konsesjonsbehandling, jf. vannressursloven § 66, er oppfylt og tilstrekkelig vurdert i saken.

² [Hellandsfoss kraftverk - mulighetsstudie nedvandring Hellandsfossen_J01.pdf](#)

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Klager mener NVE ikke har gjort en selvstendig vurdering av Hellandsfossen kraftverks påvirkning i vassdraget, og stiller i forbindelse med dette spørsmål ved om saken er tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17. Det vises til at NVEs vurdering bygger på revisjonsdokumentet og uttalelser kommet inn i forbindelse med denne, og at Tveitafoss og Trælandsfoss kraftverk, som er trukket frem som sammenlignbare saker, gjelder andre hydrologiske og biologiske forhold. Med hensyn til førstnevnte viser NVE til de overnevnte vurderingene, som viser at det er gjort konkrete vurderinger av Hellandsfossen kraftverks betydning for fiskens vandring. Disse vurderingene bygger på kunnskap om konkrete forhold i vassdraget, som blant annet er utarbeidet i forbindelse med revisjonsprosessen. Dette bidrar til at NVEs vedtak bygger på et godt opplyst faglige grunnlag, jf. forvaltningsloven § 17. Med hensyn til henvisningene til Tveitafoss og Trælandsfoss kraftverk har ikke disse hatt betydning for NVEs vedtak. NVE har utelukkende fokusert på stedlige forhold i Modalsvassdraget, og vedtaket bygger på konkrete vurderinger av dette. Etter NVEs vurdering er saken tilstrekkelig opplyst for vedtak om innkalling til konsesjonsbehandling etter vrl. § 66.

2. Manglende samhandling med vilkårsrevisjonen og kostnader ved utredninger og tiltak

Klager mener en separat konsesjonsbehandling av Hellandsfossen kraftverk gir risiko for dobbelt utredningsarbeid, fragmenterte tiltak og uklare ansvarsforhold. Det pekes videre på risikoen knyttet til at de hydrologiske rammene for vassdraget ikke er endelig fastsatt, siden vilkårsrevisjonen ikke er avsluttet. Klager ber videre om at eventuelle tiltak og kostnader blir rettet mot den regulanten som legger de hydrologiske rammene for vassdraget.

Konsesjonssøknaden må ta utgangspunkt i NVEs veileder for konsesjonssøknad for vannkraftanlegg. Dette innebærer blant annet vurdering av tiltakets virkninger for miljø og samfunn, herunder naturmangfold i vann. Som det fremkommer i NVEs vedtak, skal tiltak for å ivareta opp- og nedvandring for laks og sjørret være hovedtema i søknaden. Fagutredningens innhold og omfang skal tilpasses tiltaket, og være relevant for de beslutninger som skal tas. Tema som ikke er relevant for saken kan derfor utelates. Utredningene skal ta utgangspunkt i relevant og tilgjengelig informasjon. Hvis det mangler informasjon om viktige forhold, skal slik informasjon innhentes.

Det foreligger, som allerede nevnt, mye informasjon om miljøtilstanden i vassdraget og det er blant annet utarbeidet flere fagrapporter om løsninger for trygg opp- og nedvandring³. NVE ser det som naturlig at konsesjonssøknaden bygger videre på eksisterende kunnskap, og at man på denne måten kan unngå unødvendig dobbeltarbeid. Det er samtidig viktig at søknaden bygger på konkrete vurderinger om påvirkningene fra Hellandsfossen kraftverk. NVE kan ikke utelukke et behov for innhenting av ytterligere kunnskap. Dette må MK Kraft selv gjøre en selvstendig vurdering av. NVE er tilgjengelig for spørsmål knyttet til rammene for konsesjonssøknaden.

Med hensyn til risikoen knyttet til at de hydrologiske rammene for vassdraget ikke er endelig fastsatt, er dette reelt og noe søknaden må ta høyde for. Nå-tilstanden i vassdraget er samtidig kjent, og fagutredningene må bygge på denne kunnskapen. Med hensyn til fremtidige løsninger står MK Kraft AS fritt til å foreslå konkrete tiltak, men det er viktig at disse er realistiske og gjennomførbare. Eventuelle kostnader knyttet til avbøtende tiltak vil være del av vurderingene NVE gjør i forbindelse med konsesjonsbehandlingen, og i oppfølgingen av eventuell ny konsesjon. Det kan ikke utelukkes at det oppstår tvilssituasjoner knyttet til finansieringen og

³ Se blant annet Evinys oversikt over overvåkning og tiltak: [Miljøet i Modalsvassdraget | Eviny Fornybar](#)

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

kostnadsfordeling rundt enkelttiltak, siden driften av kraftverkene og fisketrappen er tett knyttet til hverandre. Eventuelle offentligrettslige pålegg vil bli rettet mot konsesjonær og baserer seg på en rimelighetsvurdering i forhold til påvirkningen.

NVE anbefaler tett koordinering mellom MK Kraft AS og Eviny, som drifter de øvrige kraftverkene i vassdraget. Dette vil redusere risikoen for fragmenterte tiltak og uklare ansvarsforhold. Det kan ikke utelukkes at aktørene har ulike oppfatninger om konkrete løsninger for blant annet opp- og nedvandring, minstevannføring o.l.; dette er forhold som må avklares nærmere i det videre arbeidet med vilkårsrevisjonen for Steinslands-/Modalsvassdraget og med konsesjonsbehandlingen av Hellandsfossen kraftverk.

3. Om belastningen på kraftselskapet

Klager viser til at MK Kraft over flere år har bidratt aktivt til frivillig forskning og miljøtiltak i vassdraget, og at en omfattende konsesjonsbehandling kan påføre et lite lokalt forankret selskap store kostnader.

Med hensyn til kostnadene ved utarbeidelse av konsesjonssøknaden viser NVE til overnevnte vurderinger om kravene til søknaden og den tilgjengelige kunnskapen om vassdraget. NVE har forståelse for at det kan være kostnadskrevenne å utarbeide konsesjonssøknader, men dette kan ikke vektlegges i vurderingene av om vilkårene for innkalling etter vrl. § 66 er oppfylt. Hensikten med innkallingen er å bedre miljøforholdene i elva, og å bøte på ulempene som følger av reguleringene i vassdraget. Økonomi kan være en av flere faktorer som påvirker hvorvidt et miljøforbedrende tiltak (minstevannføring el.) bør gjennomføres, siden dette kan påvirke de samfunnsmessige fordelene ved driften av et kraftverk, men dette vektlegges ikke i vurderingene av hvorvidt et tiltak er konsesjonspliktig eller ikke.

NVE ser at MK Kraft over flere år har bidratt aktivt til forskning og miljøtiltak i vassdraget, og at dette blant annet har bidratt til å øke kunnskapen om aktuelle miljøforbedrende tiltak. Alle tiltak, både pålagte og frivillige, som kan bidra til å øke kunnskapen om miljøvirkningene i vassdraget, er positive. Det er samtidig avgjørende at nødvendige tiltak forankres og formaliseres i konsesjoner, siden dette gir grunnlag for eventuell oppfølging. Gjennom konsesjonsvilkårene vil tiltak kunne pålegges med hjemmel i disse, og eventuelt erstatte/supplere frivillige tiltak. Det er ikke gitt at disse tiltakene vil være mer kostnadskrevenne for MK Kraft AS.

4. Hellandsfossen som totalbarriere for anadrom fisk

Klager viser til at Hellandsfossen opprinnelig var en totalbarriere for anadrom fisk, og at utfordringer knyttet til nedvandring av smolt først oppsto ved etablering av fisketrappen.

Eviny (daværende BKK) foreslo i sitt revisjonsdokument fra 2021 å fjerne fisketrappen ved Hellandsfossen. De mente blant annet at skader og påvirkninger på opprinnelig anadrom strekning ikke står i forhold til de kostnadene det vil være å sikre laks og sjørret trygg opp og nedvandring forbi foss og kraft verksinntak. Miljødirektoratet påpekte blant annet i sin høringsuttalelse (februar 2022) at trappen ble bygget etter pålegg fra daværende Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, for å gi oppvandrende laks og sjørret tilgang til elvestrekning oppstrøms fossen som et kompensierende tiltak for å avbøte negativ påvirkning fra vannkraftutbygginga. De ber om at vilkår om bygging av fisketrapp videreføres, om nødvendig med tilføyelse om funksjonskrav og drifts- og vedlikeholdsansvar.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Det er ikke uenighet om at Hellandsfossen er en naturlig barriere for anadrom fisk. Selv om fisketrappen ikke har fungert optimalt har den vært del av vassdraget siden 1983, for å bøte på de negative konsekvensene ved kraftverksutbyggingen. NVE vil gjøre en samlet vurdering av alle relevante tiltak i forbindelse med vilkårsrevisjonsbehandlingen og konsesjonsbehandlingen, basert på høringsinnspill og tilgjengelig kunnskap.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 05.03.2026. Klagen oversendes derfor Energidepartementet til endelig avgjørelse i henhold til forvaltningsloven § 33.

Sakens dokumenter gjøres tilgjengelig for Energidepartementet i elektronisk versjon, via innsynsløsningen SeDok.

Med hilsen

Håkon Berg Sundet
fagleder

Magnus Elton Veflen
seniorrådgiver

Mottakerliste:

Energidepartementet

Kopimottakerliste:

MK KRAFT AS
MK KRAFT AS - SIMON FLATEKVAL